

Musikken i Danske Folkekor

1902 - 2002

Af Gunnar Kragelund & Bent Påske

Udgivet i anledning af
Danske Folkekors 100-års Jubilæum
2002

Indhold

Musikken i Danske Folkekor	4
<i>Af Bent Påske</i>	
Traditionen grundlægges	5
<i>Af Gunnar Kragelund</i>	
Nye toner	8
<i>Af Gunnar Kragelund</i>	
Horisonterne udvides	10
<i>Af Gunnar Kragelund</i>	
Nye dirigenter - en verden åbner sig	12
<i>Af Gunnar Kragelund</i>	
På vej mod de 100 år	16
<i>Af Bent Påske</i>	
Danske folkekors landsformænd	19
Danske folkekors overdirigenter	19

Musikken i Danske Folkekor 1902–2002

DanMus 42

Copyright © 2002 Danske Folkekor

Artikler af Gunnar Kragelund og Bent Påske

Redaktion: Bent Påske

100 års-logo: Janet Sexton

Grafisk tilrettelæggelse: Torsten Olafsson

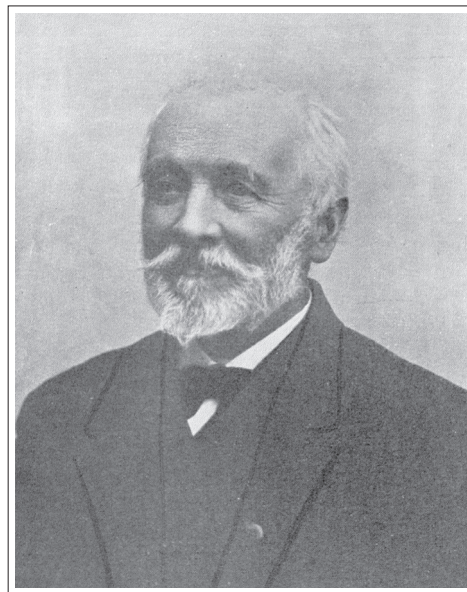
Skrift: Garamond

Tryk: Werks Offset

Professor Nutzhorn var Danske Folkekors første formand fra 1902 til 1907. Han var forstander på Askov Højskole. Han udgav i 1894 "Sangbog udgivet af Foreningen for Højskoler og Landbrugsskoler" - i dag populært kaldet Højskolesangbogen.

I 1916 stiftede en kreds af venner H. Nutzhorns og Hustrues Guldbryllupslegat til fremme af folkesangen.

Legatet forvaltes af Danske Folkekor og kan tildeles højskolelærere og dirigenter i Danske Folkekor, som har gjort en særlig indsats til fremme af den folkelige sang i Danmark. Det uddeles ved organisationens landsstævner. Blandt prominente modtagere af legatet kan nævnes Oluf Ring og Thorvald Aagaard.

*Danske Folkekors stifter
Professor Heinrich von Nutzhorn
1833-1925*

Byrlinge den 10 Jan. 1936.

Kære Lektor Ottosen !

*Jeg takker for de kære 200 Kr. idet
jeg takker Dem og de andre Medl. af Udvalget,
som har tildelt mig dette Legat, meget
fordi de har tænkt paa mig.*

Deres

Thorvald Aagaard.

Thorvald Aagaard takker for tildeling af legatet i 1936

Musikken i Danske Folkekor

Gennem tiderne har Danske Folkekor enten udgivet eller medvirket til udgivelse af kormusik. Det er blevet til et stort og varieret repertoire, som dels har haft rod i sin tid, dels præget tiden og repertoiret gennem en årrække.

Efter landsstævnet i 1992 bad vi Gunnar Kragelund fortælle Danske Folkekors musikalske historie i fire artikler til vort medlemsblad, Samklang.

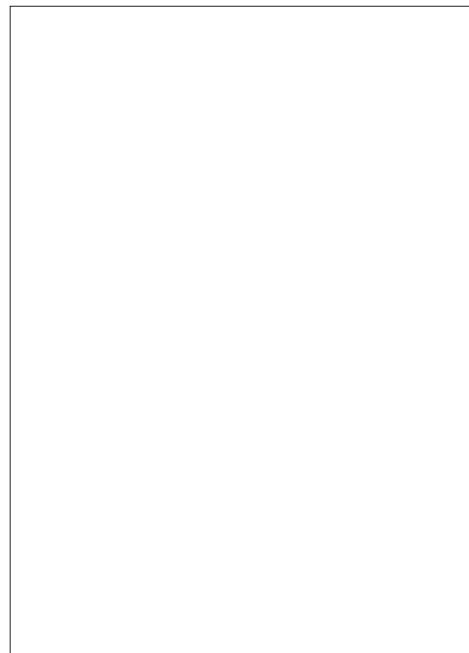
Gunnar hører til dem, vi kan kalde de gamle kæmper. Han har viet en stor del af sit liv til vores organisation, som dirigent for Bælum Sangkor og som både dirigent og formand for den nordjyske kreds. Han var med i Danske Folkekor fra sidst i fyrrerne og gjorde i mere end fire årtier en stor og idealistisk indsats for den folkelige sang, såvel fællessangen som korsangen.

Gunnar døde 75 år gammel i 1995, og dermed forsvandt en af de sidste, som har kendt organisationens ledere fra tidligt i århundredet, og som ikke blot har skrevet, men også *er* Danske Folkekors historie.

Artiklerne dækker organisationens første 90 år indtil 1992, og jeg har følt mig foranlediget til her ved 100-års jubilæet at supplere med de sidste 10 år indtil 2002.

Således hermed 100 års historie om Musikken i Danske Folkekor.

*Bent Påske - Landsformand for Danske Folkekor
April 2002*

Gunnar Kragelund

Traditionen grundlægges

Af Gunnar Kragelund, 1993

I løbet af 1890'erne var der kommet så meget gang i korsangen i Danmark, at der blev dannet centralforeninger af sangkor i Vestjylland, Sydøstjylland, Fyn og Sydvestsjælland. På initiativ af ikke mindst professor Nutzhorn, der var leder af den sydøstjyske centralforening, blev der i 1902 holdt et korstævne i Kolding, hvori deltog de tre førstnævnte af de fire centralforeninger. Sjællænderne kom først ind i billedet ved et stævne i Århus i 1904. Til trods herfor regnes stiftelsen af Danske Folkekor - som indtil 1919 hed "De samvirkende centralforeninger for blandede kor i Danmark" - tilbage til 1902.

Derfor kunne vi i fjor fejre 90 års jubilæum i København. Samklangs redaktion har bedt mig granske i og skrive lidt om, hvad vi i de forløbne 90 år har sunget. Det er en velkommen anledning for mig til at kikke tilbage i gamle nodehæfter og stævneprogrammer. Det bliver ikke en dyberegående videnskabeligt anlagt artikelserie, men nogle spredte tanker om linien i Danske Folkekors sangrepertoire på basis af noget materiale, jeg har liggende, dubletter af hæfter, historiske redegørelser og programmer, som jeg havde i overskud, da organisationens arkiv blev flyttet til Ollerup.

Ved stævnet i Kolding i 1902 samlede man 400 sange, der sang for ca. 4.000 tilhørere i Koldinghus' slotsgård - i øsende regnvej. Jeg kender ikke det fuldstændige program, men jeg kan nævne, at i en beretning om stævnet fortælles kun følgende om repertoiret: "Der var især begejstring hos tilhørerne over fynboernes udførelse af Ullen dullen dof".

Jeg har fundet sangen i et hæfte udgivet af Danske Folkekor i 1943, hvori man sandelig også anfører, at den blev sunget ved det første stævne i Kolding i 1902. Sangen stammer fra en operetteparodi "Kong Rosmer", komponeret af C. J. Hansen, en københavnsk organist, korleder og komponist, der levede 1814-1875 og stod i skyggen af datidens store som f. eks. Niels W. Gade. Teksten til sangen består af gamle danske vrøvlevers, og musikken er, hvad vi i dag ville kalde showpræget.

Hvad man ellers sang i Kolding, kan vi kun gætte os til, men af beskrivelsen af senere stævner kan vi se - hvad ikke virker overraskende - at repertoiret består af romantiske sange - danske og udenlandske - Gade, Hartmann, Weyse, Barnekow, Lange-Müller, Weber, Mendelssohn, Grieg, Kjerulf og Södermann m. fl. Melodierne benytter sig af romantikkens følelsesladede tonesprog, og teksterne er ofte, hvad vi vil kalde sentimentale, hvis de ikke har rod i den nationale begejstring, der udsprang i begivenhederne i forrige århundrede.

Sangstævnerne var i det hele taget stærkt nationalt præget. Der var ofte indlagt en festtale, som slog stærkt på det nationale, og ved et repræsentantskabsmøde i Fredericia i 1909 vedtog man, at der ved sangstævner kun måtte fremføres melodier af nordiske komponister til nordiske tekster eller gode oversættelser. Hvis jeg ikke husker meget galt, så stod denne bestemmelse i Danske Folkekors love endnu i 1948, da jeg via oprettelsen af den nordjyske kreds kom med i arbejdet. Men jeg tror nok, korene forholdt sig til be-

stemmelsen, som vi forholder os til påbudet om lygte-tænding.

Efter en række stævner i provinsen nåede man i 1912 frem til det attråede mål: et stort stævne i København. Det blev en kæmpesucces, og vi ved lidt mere om, hvad der blev sunget. Man indledte med Lembckes ”Absalon bygged’ borg ved havn”. En svulmende, ro-mantisk sang med omkvædet: ”Men Danmark skal stå, mens bølgerne rulle”. - Husker jeg ikke meget fejl, sang vi den også ved landsstævnet i Sønderborg i 1949 - men dengang var vi jo også stærkt nationale som føl- ge af den overståede besættelse. Andre sange fra stæv- net i 1912 kan nævnes: ”Snart er natten svun- den”, ”Hr. Peder kasted’ runer over spange”, Nutz- horns ”Jeg vil værge mit land”. (Helt frem til ca. 1960, me- dens Chr. Ottosen var landsdirigent, blev der aldrig holdt et landsstævne, uden at der var en sang af Nutz- horn, Danske Folkekors stifter, på programmet.) Gades ”Morgensang af Elverskud”, blev også sunget i København i 1912 - og den har holdt ved. Vi sang den igen i fjor i Tivoli - som godt var. Stævnet i 1912 var nummer 5. Nu kom første verdenskrig og satte stæv- nerne i stå. Det sjette stævne blev holdt i Sønderborg og på Dybbøl i 1921 - året efter Sønderjyllands genfor- ening med Danmark. Det siger sig selv, at dette stævne var stærkt nationalt præget. Klaus Berntsen holdt tale, og begejstringen var stor.

Skal man samle en beskrivelse af repertoiret i Dan- ske Folkekors første 20-25 år, må det som allerede antydnet lyde sådan: romantiske, stærkt nationale og til dels sen-timentale sange i romantikkens tonesprog,

formet af de store komponister og fulgt af en lang, lang række eftersnakkere, som for længst er gledet ud af billedet. Det fremgår af de hæfter, der i disse år dannede grundlag for stævnerne. Traditioner kan være seje at bryde. Det forholder sig vel sådan, at folkelige bevæ- gelser er svære at danse med i så henseende. Det frem-går af, at ”den nye sang” med firkløveret Nielsen, Laub, Aagaard og Ring, som satte ind under første ver- denskrig, først ret sent fik rigtig betydning.

Dansemelodier af „Kong Rosmer“

C. J. Hansen

Udsat for Danske Folkekor
paa Grundlag af Mandskorpartituret ved Oluf Ring

Menuet Tempo

SOPRAN
ALT

TENOR
BAS

First system of the musical score for Soprano and Alto parts. The Soprano part is in treble clef and the Alto part is in bass clef. Both parts are in 3/4 time and have a key signature of one flat (B-flat). The tempo is marked 'Menuet Tempo' and the dynamics are 'mf' (mezzo-forte). The lyrics for the Soprano part are: 'Ul - len dul - len dof, fin - gen fan - gen fof, ul - len dul - len dul - len'. The lyrics for the Alto part are: 'ul - len dof, dof, ul - len dul - len dof, fin - gen fan - gen fof, fin - gen fof fof,'.

Second system of the musical score for Tenor and Bass parts. The Tenor part is in treble clef and the Bass part is in bass clef. Both parts are in 3/4 time and have a key signature of one flat (B-flat). The lyrics for the Tenor part are: 'ul - len dof, dof, ul - len dul - len dof, fin - gen fan - gen fof, fin - gen fof fof,'. The lyrics for the Bass part are: 'ul - len dof, dof, ul - len dul - len dof, fin - gen fan - gen fof, fin - gen fof fof,'.

Third system of the musical score for Soprano and Alto parts. The Soprano part is in treble clef and the Alto part is in bass clef. Both parts are in 3/4 time and have a key signature of one flat (B-flat). The lyrics for the Soprano part are: 'fof for al - le Mær - ke - pan - der. pan - der. fof fof fof'. The lyrics for the Alto part are: 'fof for al - le Mær - ke - pan - der. pan - der. fof fof fof'.

Fourth system of the musical score for Tenor and Bass parts. The Tenor part is in treble clef and the Bass part is in bass clef. Both parts are in 3/4 time and have a key signature of one flat (B-flat). The lyrics for the Tenor part are: 'Ul - len ul - len dul - len dof ul - len ul - len'. The lyrics for the Bass part are: 'ul - len ul - len dul - len dof ul - len ul - len'.

Fifth system of the musical score for Soprano and Alto parts. The Soprano part is in treble clef and the Alto part is in bass clef. Both parts are in 3/4 time and have a key signature of one flat (B-flat). The lyrics for the Soprano part are: 'ul - len ul - len dul - len dof ul - len ul - len'. The lyrics for the Alto part are: 'ul - len ul - len dul - len dof ul - len ul - len'.

Ullen dullen dof - Fynboernes store succes ved det første stævne i 1902

Nye toner

Af Gunnar Kragelund, 1993

Det er en ret almindelig antagelse, at fornyelsen af den danske folkesang skete med et sæt, da Thomas Laub og Carl Nielsen i 1915 udgav ”En snes danske Viser”. Denne udgivelse er da også uhyre vigtig, og vi vil vende tilbage til den, men som alt, hvad der skal have liv og gro til vedvarende betydningsfuldhed, har denne skelsættende begivenhed haft sin forberedelsestid. Allerede i slutningen af forrige århundrede begyndte Laub sin ”renselse” af de danske folkeviser, som romantikerne havde maset ind i dur-mol-systemets spændetroje. Laub fandt gennem sine studier af middelalderens tonesprog ud af, at folkeviserne byggede på kirketonearterne, og gjorde dem gennem sin ”renselse” karskere. Han fandt også i salmeverdenen frem til det oprindelige og befriede melodierne fra de stive koralformers tyranni.

En novemberaften i 1914 besøgte Laub Carl Nielsen for at forelægge ham idéen om et samarbejde om et program, som skulle knytte en tråd tilbage til J. A. P. Schulz (1747-1800), som i fortalen til sine folkelige viser ”Lieder im Volkston” i november 1784 havde formuleret sine hensigter således: ”I alle disse viser har jeg bestræbt mig for at synge mere på folkelig måde end i egentlig kunstform, sådan at også lægfolk kan tage del i dem og huske dem. Derfor har jeg blandt vore bedste digte kun valgt dem, der særlig egner sig for sådan folkelig sang, og i melodierne gjort mig umage for at nå den største simpelhed og tydelighed, ja, af al magt søgt at give dem præg af det tilsyneladende velkendte (Schein des bekannten).”

Hvad dette indebærer, har jeg engang hørt Oluf Ring forklare i en af sine berømte radioudsendelser fra Skårup med folkelig sang: ”Det er som at møde et barn af en kær gammel ven. Det er en helt ny identitet, man står overfor, et menneske, som helt er sig selv, men som alligevel bærer præg af sit ophav”. Han illustrerede det ved at spille de sidste strofer af anden linie af ”En yndig og frydefuld sommertid” og af ”Spurven sidder stum”. Han gav vistnok flere eksempler, men der er p. t. ikke nærværende. I en bog om Carl Nielsen har jeg set det belyst ved begyndelsesstrofen til ”Jens Vejmand”, ”I skoven skulle være gilde”, og ”Syv arbejds-vante dværge”. Det var ikke et tilfælde, at Laub netop henvendte sig til Carl Nielsen, for han havde allerede skrevet sange ud fra den målsætning, Laub forelagde ham, men vistnok uden at være sig det bevidst, lad mig nævne ”Du danske mand”, ”Påske-blomst”, - og først og sidst en af dette århundredes største landeplager: ”Jens Vejmand”, der blev til alle-rede i 1907 - efter Carl Nielsens eget udsagn skrevet på en løs manchete i en gammel bivogn til sporvogns-linie 1. ”En snes danske Viser”, var altså en afgørende begivenhed i den danske folkelige sang og dermed også for den folkelige korsang, som den udfoldede sig i Danske Folkekor, hvad vi senere skal se på.

Viserne fik også betydning derved, at de gav forbindelse til Thorvald Aagaard og Oluf Ring, der sammen med Carl Nielsen og Thomas Laub dannede det smukkeste firkløver, folkesangen kan opvise. (I forbifarten må jeg vel lige skrive, at ”En snes danske

Viser" indeholdt af Carl Nielsen bl. a. "Jeg bærer med smil min byrde", "Nu er dagen fuld af sang", og "Underlige aftenlufter". Af Laub bl.a. "I skyggen vi vanke" og "Det er hvidt herude", en vidunderlig melodi, der sammen med Blichers tekst fører bevis for, at også stregheden har sin skønhed.)

I kølvandet af "De fire store" finder vi flere betydningsfulde komponister, som tilslutter sig den nye linie uden at være eftersnakkere. Alle har de givet den danske folkelige korsang værdier, som er uvurderlige. Med fare for at forbigå nogle nævner jeg folk som Otto Mortensen, Poul Schierbeck, Paul Helmuth, Jørgen Benzon, J. L. Emborg - flere burde nok medtages.

Og hvordan forholdt så Danske Folkekor sig til den nye linie? Ja, som jeg antydede i min sidste artikel, kan traditioner være svære at bryde. Der går tid, inden noget nyt slår igennem - ikke mindst i folkelige bevægelser. Betragter vi nogle af udgivelserne fra Danske Folkekor, viser de følgende billede: I 1913 kommer et hæfte med 33 sange. De holder sig kønt i sporet af de gamle traditioner, der er dog 1 sang af Carl Nielsen og 1 af Aagaard. Det er måske ikke så underligt, at der ikke er flere, jævnfør det foranstående. Mere sært er det, at et hæfte fra 1920 med 10 sange ikke har en eneste sang med fra den nye skuffe.

I 1929 udgav Danske Folkekor et hæfte med 51 standardsange. Heri er der kun 6 sange af Carl Nielsen og 1 af Aagaard, medens Schierbeck dukker op med "Sol i vest".

Det næste store hæfte kommer i 1939 med 50 sange.

Heraf er 4 af Carl Nielsen, 5 af Laub, 6 af Oluf Ring og 1 af Th. Aagaard - i alt 16. Det sidste store hæfte, der skal tages med her, er det store blå grundhæfte fra 1947, som blev fælleseje i Danske Folkekor i årene derefter. Det var redigeret af organisationens daværende ledelse, formand Axel P. Jensen, K. D. Madsen og overdirigent Chr. Ottosen. Det hæfte fulgte i høj grad traditionerne op fra organisationens første år, men det havde også mange nordiske sange - fulgte i det hele taget linien fra 1909 op - da man bestemte, at der ved stævnerne kun måtte fremføres melodier af nordiske komponister. Men "De fire store" var naturligvis godt repræsenteret med tilsammen 43 ud af 100 sange.

I årene efter krigen skete der store omkalfatringer på snart sagt alle områder - også på korsangens - det vil vi vende tilbage til. Men læg venligst mærke til, at selv om de her omtalte komponister tilsyneladende har været lidt oversete - så lever deres sange i bedste velgående i dag - tænk blot på f. eks., hvad det fremragende kor "Lille Muko" med fine dirigenter har stået frem med. Andre kor på det plan udgiver også plader med det, vi her har kaldt "den nye folkelige sang". En renæssance synes at være på vej.

Horisonterne udvides

Af Gunnar Kragelund, 1994

Jeg sluttede min sidste artikel med at konstatere, at krige skaber ændringer inden for snart sagt alle livets områder. Alligevel må det konstateres, at Det blå Grundhæfte fra 1947 fremstod som eksponent for traditionerne i Danske Folkekor. Det bar i høj grad præg af den traditionsbundethed, den daværende landsoverdirigent, Chr. Ottosen, følte. Han var søn af en af pionererne inden for organisationen og havde som dreng oplevet det store landsstævne i Horsens i 1907. Han slap efter min mening aldrig rigtig ud af traditionens fangebur. Det viste sig også ved det første landsstævne, jeg deltog i med mit kor, i Sønderborg slotsgård 1949. Det nationale, det svulmende havde en stor plads i programmet. Nå, vi var vel allesammen mere eller mindre bundet af den nationale bølge, der bar os gennem besættelsesårene, og hvad Ottosen angår, så var han en festlig og populær dirigent. Jeg skal sent glemme hans ledelse af bl. a. Stenhammars "Sverige" med store armbevægelser og vaskekæp.

Den, der kom til at skabe ændring i korenes repertoire, var uden sidestykke Svend-G. Asmussen. Som leder af Musikhøjskolen i København startede han i 1940'erne et musikforlag, der så det som sin opgave at skabe fornyelse gennem fordybelse i ældre tiders og andre landes sangrepertoire. Jeg tror ikke, Svend-G.'s og hans dygtige medarbejders indsats kan overvurderes. Jeg gad vide, om det ikke var skolekorene, der først greb efter Musikhøjskolens udgivelser. I 1947 var jeg blevet sanglærer på en efterskole og skulle bl. a. forestå korsangen. Jeg husker endnu, hvor stor glæden var ved at kunne indføre eleverne i den verden af folkelig, let-syngelig musik, der kom til os i tiden omkring 1950 fra

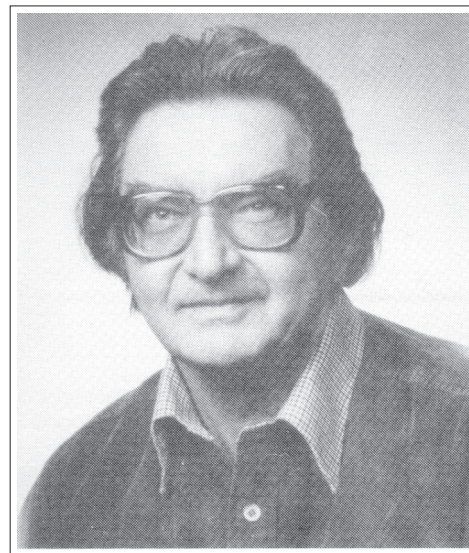
de dygtige folk på Musikhøjskolens Forlag. Der skulle gå nogle år, inden Danske Folkekor rigtig kom til at benytte sig af de nye tilbud, men det skal retfærdigvis siges, at i tiden indtil da udgav man et par hæfter med nyere ting. Især kan nævnes Tillægshæftet 11 fra 1952, der udelukkende havde sange af dalevende eller i al fald nyligt afdøde komponister: Hamburger, Gram, Ring, Jørgen Bentzon m. fl.

Men da så samarbejdet mellem Danske Folkekor og Musikhøjskolens Forlag, der som bekendt flyttede til Tågelund ved Egtved og hen ad vejen blev til Edition Egtved, først blev til noget, da skal jeg love for, at der skete ting og sager. Dørene ud til Europa blev slået på vid gab, gamle perler blev ledt frem, pudset af og shinet op til brug af en ny generation. Det var en fornøjelse. Vi fik det ene hæfte efter det andet, alle mulige musikgenrer. Takket være Danske Folkekors Nodefond og salgsgaranti for store oplag kunne hæfterne sælges latterligt billigt. Mest furore vakte udgivelsen af DAFO 4 i 1966. Det blev revet væk, hvad ikke alene skyldtes prisen, jeg tror det kostede 4 kroner for medlemmer, og det var for os små amatørledere og vore sangere rundt om i landet en guldgrube. 32 numre - alle af kvalitet - spændende fra Orlando de Lasso og Monteverdi over J. A. P. Schultz til nordiske festsange (herunder Belmann), Distler og Otto Mortensen, der havde såvel originalkompositioner som dejlige arrangementer af folkeviser med. Intet under, at vi sagde haps. Men det skulle jo ikke blive derved. Snart tog samarbejdet mellem Edition Egtved og Danske Folkekor fat på udgivelser af nykomponeret musik.

Det første hæfte af den slags indeholdt 8 dejlige sange af Svend S. Schultz i 1970. Det hæfte fik Danske Folkekor endda råd til at forære alle korene. Det blev brugt ivrigt mange steder, og nogle af sangene vil stå sig meget, meget længe – jeg behøver blot at nævne som eksempel ”Yndigt dufter Danmark”. Det næste kom i 1976.

Det var syv korsange af Børge Pehrsson til tekster af Thøger Larsen. Året efter kom Finn Høffdings musik til fire diapsalmata af Søren Kierkegaard. Der var for begge hæfters vedkommende tale om musik af høj kvalitet, men jeg er bange for, at musikken for det store flertal var for ”moderne” og dermed for utilgængelig for mange af korene. Jeg håber, disse hæfters tid kommer engang. Selv har jeg haft glæde af at arbejde med nogle af satserne fra begge hæfter.

Jeg er glad for med dette at kunne give Svend-G. Asmussen en cadeau, selv om han ligger i sin grav. Da spliden kom i begyndelsen af halvfjerdserne, blev han – og nok ikke med urette – en af eksponenterne for den uenighed, der førte til sprængning af Danske Folkekor. Debatterne var ofte skarpe og uforsonlige, selv måtte jeg i Odense opleve, mens jeg stod på talerstolen, at blive tilråbt af Svend-G. med ordet ”tøsedreng”. Det fortæller jeg ikke for at rippe op i en hidsig, forlængst afsluttet og forhåbentlig glemt diskussion mellem gode venner, der pludselig så sig stillet på hver sin side af en flod, hvorfra man råbte til hinanden, men for at underbygge den taknemmelighed, jeg føler over for den indsats, Svend-G. og hans folk gjorde gennem deres udgivelser. For øvrigt: da sprængningen af Danske Folkekor var en uafvendelig kendsgerning og

Svend-G. Asmussen – Musikalsk fornyer

Kor 72 dannet, havde jeg det håb: at sprængningen måtte føre til styrkelse af mulighederne for korsang i Danmark. Det håb er efter min opfattelse gået i opfyldelse. De to organisationer er nok konkurrenter i en vis forstand, men de er først og fremmest fælles om hver på sin måde at fremme korsangen i Danmark – og det er lykkedes.

Nye dirigenter – en verden åbner sig

Af Gunnar Kragelund, 1994

Den opmærksomme læser af mine tre tidligere artikler om musikken i Danske Folkekor vil have bemærket mit postulat om, at repertoiret stedse har afspejlet tidsånden. I tresserne skete der det, at danskerne for alvor begyndte at sætte spørgsmålstejn ved de gamle fælles normer, som vi ofte har konkretiseret ved ordene Gud, konge og fædreland. Det ses f. eks. meget tydeligt i formuleringen af formålsparagrafferne i de forskellige skolelove, der er kommet gennem tiderne: Mange har set dette som en katastrofe - et tab - ud fra forestilling om, at pluralisme er lig med holdningsløshed, der signalerer, at alt kan være lige godt, men man kan jo også tage det som et udtryk for frigørelse af det enkelte menneske, hvilket dog igen kan føre til individualisme - og - hvis det udarter - til egoisme.

Hvorom alting er: den nye "tidsånd" afspejler sig også i repertoiret i Danske Folkekor, og det kan da godt være, at det har givet rotation i nogle af de graver, der rummer de jordiske rester af organisationens ældste ledere.

For mit eget vedkommende vil jeg - når det gælder repertoiret set over de sidste ca. 20 år - helst se udviklingen som en rigdom. Det er klart, at når en ny „bølge“ sætter ind, så kan det for en tid synes, som om alt er kaos og alle værdier kastet over bord. Hvis det har forekommet nogle, at det forholdt sig sådan, så vil jeg gerne minde om mine slutbemærkninger i artikel nr. 2, hvori jeg konstaterer, at netop i de seneste år er glæden ved også at synge forrige generations sange åbenbart på flere led - f. eks. ved pladeudgivelser med fremragende kor, men også ved stigende brug af det sangforråd, der manifesterer sig i f. eks. Højskole-

sangbogen. Der synges mere og mere i forsamlinger ligesom forud.

Jeg vil i den forbindelse ikke undlade at pege på den gave, vi i korene netop har fået fra Dansk Amatørkor Union, hæftet "ny dansk", som indeholder 14 helt nye satser, der naturligvis anvender nutidens tonesprog, men hvis basis efter mit skøn er "den danske tone", som den har givet sig udtryk gennem tiderne. Med andre ord, disse nye ting relaterer til den danske tradition, uanset den nye klædedragt, de har iført sig.

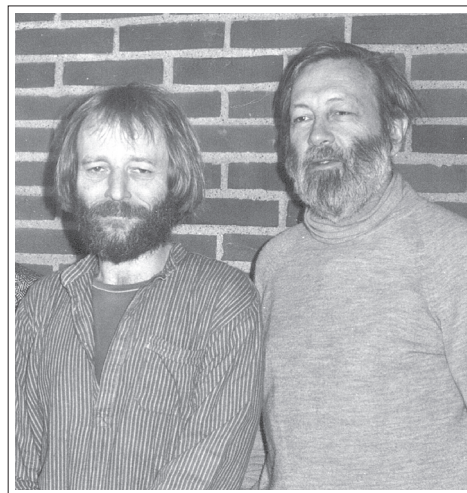
Men tilbage til tressernes og halvfjerdsernes pluralisme. Sprængningen af Danske Folkekor satte sig også spor i repertoiret. Det første tegn herpå var de fire korarbejdshæfter, der kom i 1972, 1973, 1974 og 1976. Hæfterne havde to fædre, nemlig Ejnar Kamp, der var blevet landsdirigent for Danske Folkekor, og John Høybye, svigersøn af en af dem, der var ivrigst og arbejdede hårdest i genopbygningen af organisationen efter bruddet, Erik Pedersen, der senere var DAFOs fortjenstfulde formand i mange år.

John og Ejnar var vel rustede til den store opgave, de påtog sig, både uddannelsesmæssigt og - i høj grad - erfaringsmæssigt gennem deres arbejde som lærere på henholdsvis lærerhøjskolen og musikkonservatoriet og som korledere. Ejnars indgående kendskab til musikken i Balkanegnene satte bl. a. spor i for os utraditionelle rytmer og klange. Og pluralismen fejlede ikke noget. En opremsning, som ikke engang er dækkende, vil godt gøre det. Repertoiret spænder fra religiøse sange fra Latinamerika, Amerika (Negro spirituals), England (Christmas Carols), til danske julesange over talesang,

quod libets, lydformning, folkeviser - både originaler i ny udsættelse og travestier, barbershops, til korøvelser, nykomponerede sange (af Klaus Brinch) og kanons. Mangfoldigheden var overvældende, og kedsomheden fik et skud for boven, hvis man ellers gad ulejlige sig.

Der var en rigdom af stof - noget for enhver smag og for enhver retning, et kor måtte styre efter. Jeg kan i det fjerne høre en sur kritiker snerre: "Rodebutik" og sandt er det, at billedet er broget, så det batter. Sandt er det vel også, at ikke alt i disse hæfter var slidstærkt, men der var en sådan rigdom af ideer, at der var rigeligt at tage af, som man kunne glæde sig ved. Disse hæfter blev et fuldgældigt udtryk for det, jeg har kaldt tidsånden, og det skal huskes, at de jo ikke står som udtryk for alt, hvad der er blevet sunget i DAFO i årene fra 1972 til nu. Standardsangene har stadig deres faste plads på programmerne. Det bedste af det bedste fra fortiden, som jeg har fortalt om tidligere, lever i bedste velgående, og nyskabelser dukker op.

Lad mig bare her til sidst erindre om, hvad der skete i forbindelse med landsstævnet i 1992. Til det fik vi ikke mindre end to nye hæfter under titlen: "Korsange til 90'erne". Det første med fire dejlige korsange af nulevende komponister og til tekster fra vor egen tid. Det andet et værk for rockorkester og kor af Hanne Rømer. Endvidere ledede John Høybye selv opførelsen af sit værk for børne- og voksenkor: "Forårsdrømme". Mens jeg er ved det med landsstævner, vil jeg også gerne pege på, at ved de sidste to landsstævner er der

John Høybye og Ejnar Kampp, som de så ud i 1983

blevet opført store klassiske værker med orkester, i 1982 i Ålborg var det Haydns Nicolaimesse og i 1992 Händels Utrecht Te Deum.

Jo, tante DAFO er trods sin høje alder spillevende. Hun formår med basis i en levende tradition både at udvide sit repertoire m. h. t. genrer og omfang, og - som netop påpeget - at forny sig og pege fremad.

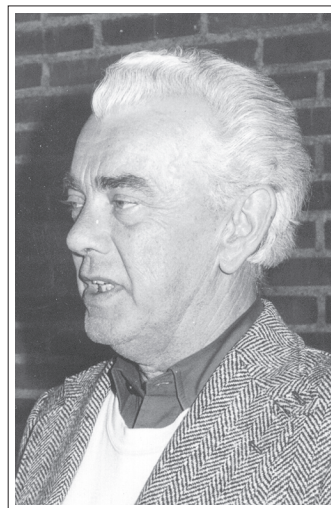
Erik Pedersens store styrke og stærke vilje var vigtige egenskaber op gennem 1970'erne og 80'erne, og han kan tilskrives en stor del af æren for, at vi nu kan fejre 100-års jubilæum i fin form.

Han havde evnen til at overtale folk, få dem til at tro på det umulige og i det mindste at lade en idé få en chance. Det meste af vejen havde Erik følgeskab af Agnete Bjerg som en trofast medarbejder.

Jeg kom med i "klubben" i 1983 og har haft glæde af at samarbejde med begge, samlet og hver for sig.

Erik døde den 2. februar 1991 på færgen på vej til hovedbestyrelsesmøde i Nyborg.

bp

Erik Pedersen – Landsformand 1974–1990

Bent Påske – Landsformand siden 1998

Agnete Bjerg – Landsformand 1990–1998

John Høybye på dirigentpodiet foran det store kor i Tivolis Koncertsal ved landsstævnet i 1992

Danske Folkekors Børnekor

I 1973-74 var Erik Pedersen en stærk drivkraft ved landsdækkende kontaktarbejde med det mål at stifte en børnekorafdeling. Det blev et blomstrende foretagende med store stævner landet over. Det blev også en inspirationskilde for duoen Høybye/Kampp, som begyndte at arrangere musik for børne- og voksenkor.

I 1984 blev denne afdeling en selvstændig organisation, som efter nogle svære år nu har et godt arbejde i gang som Danmarks Børne- og Ungdomskorforbund.

Organisationer samles

Efter en henvendelse fra Dansk Korforening, stiftet 1911, og med 1.200 medlemmer, sluttede de to organisationer sig sammen i 1983.

Danebod-stævnerne

I årene 1981-1991 holdt Danske Folkekor hver sommer et ugelangt korstævne på Danebod Højskole. Her samledes 90-100 koraktivister for at synge under ledelse af kompetente dirigenter, hvoraf mange danske er nævnt i anden sammenhæng og kan suppleres med Robert Sund og Staffan Lindroth fra Sverige, Sigvald Tveit fra Norge og Wolfgang Ress fra Tyskland.

bp

På vej mod de 100 år

Af Bent Påske, 2002

Det følgende skal ses som en videreførelse af Gunnar Kragelunds 90-års historie, så vi har et indtryk af de musikalske strømninger, som blev de sidste brikker til en 100-års mosaik.

Gunnar sluttede af med landsstævnet i 1992, hvor de første to bind af Korsange til 90'erne dukkede op. Komponisterne her var Bjarne Haahr, Erik Sommer, Michael Bojesen og John Frandsen, og deres tekstgrundlag var af Ester Bock, Uffe Harder, Piet Hein og Jens August Schade. Bjarne Haahr og Erik Sommer havde allerede længe blandet sig i fornyelsen af den folkelige sang til én-stemmig brug såvel som til kor. De havde markeret sig både med sange og viser og på salmeområdet. I nogen tilfælde havde de skrevet di-rekte til kor, og i andre har det til alle tider gældende ”krav” om tilgængelighed for kor spillet ind og bevirket, at sangene blev arrangeret. Men til landsstævnet havde de jo altså komponeret til formålet, hvilket også gjorde sig gældende for Michael Bojesen og John Frandsen og i øvrigt også Hanne Rømer og John Højbye.

Disse bidragydere til den folkelige sang, folk, som lige må prøve, når de ser en god tekst, var mange gennem 80'erne og 90'erne. Til ovenstående kan jeg føje bl. a. Klaus Brinch, Merete Wendler, Jørgen Sørensen, Hans Holm og Willy Egmosen. Jeg skal ikke kunne sige, om deres arbejde blev gjort let, men det er sikkert, at deres vej til gode tekster blev vel banet af digtere som f. eks. Johs. Johansen, Lars Busk Sørensen, Johs. Møllehave, Hans Anker Jørgensen og Holger Lissner. I mange

tilfælde har teksterne først været skrevet til en kendt melodi, hvorefter en komponist har fået idé til en ny.

De sidst nævnte digtere har via deres virke og baggrund først og fremmest skrevet salmetekster, og der har da heller ikke været for lidt at vælge imellem fra deres side - såvel som komponisters - for de teologer og kirkemusikere som skulle forestå oplægget til en ny salmebog. Et oplæg som i skrivende stund stadig diskuteres.

Danske Folkekor besluttede at søge inspiration hos en række af de nævnte komponister for udgivelsen af Korsange til 90'erne 3, som udkom i 1994. Her bad musikudvalget om bud på nutidige salmer for kor med det mål at finde 3 salmer for blandet kor og 3 for lige stemmer. Komponisterne, som blev repræsenteret her, var Klaus Brinch, Mogens Helmer Pedersen, Niels By-strup, Jørgen Sørensen og Hans Holm. Bortset fra Jørgen Sørensens motet over Psalme 150 består samlingen af nutidige tekster af Ester Bock, Leif Rasmusen, Lauritz U. Christiansen, Møllehave og Busk Sørensen.

I 90'erne har man også kunnet møde et væld af populære melodier arrangeret for kor. Her kan f. eks. nævnes en række af Benny Andersens og Povl Dissings viser, hvor ”Svantes Morgensang” nok er den aller-mest sungne, sange fra såvel gamle som moderne musicals, evergreens og popsange. Til de sjællandske kredses – gennem 5 år – traditionelle bededagskoncerter på Plænen i Tivoli blev der sunget flittigt på gamle

traverse som ”Til Pinse, når skoven bli’r rigtigt grøn”, ”Aftentur på Volden” og et par vaudevillesange: ”Erindrer De” og ”Det var en aften på Tivoli”.

Næste store mundfuld blev landstævnet i Holstebro i 1997. Her forestod Jesper Grove Jørgensen opførelsen af en række danske sange og en afdeling med store operakor. Kendt musik af Verdi, Wagner, Mozart og Nielsen blev sunget ud over den vestligste del af Danmark. Til samme stævne udkom Korsange til 90’erne 4. Det bestod af 2 nye danske sange. Jens Trygve Dreijer havde sat musik til to tekster ”Landskaber” og ”Gennem storm” af Poul Feldvoss.

Det var også til denne anledning, vi havde engageret dirigenten Niels Græsholm og den sydamerikanske gruppe, Titicaca, til opgaven at bringe et mindre kor sikkert gennem Ariel Ramirez’ ”Misa Criolla”.

Danske Folkekor holdt i 90’erne en række weekendstævner, som havde til formål at have tid nok til musikken og runde af med koncert. Stævnerne var åbne for alle, og i nogen tilfælde kunne det knibe med at besætte herrestemmerne stærkt nok. Her har vi haft lejlighed til bl. a. at synge stor romantisk musik under ledelse af Mogens Dahl og til at opleve Michael Bojesens dejlige værk Pater Noster under ledelse af komponisten selv.

Da weekend-stævnerne begyndte at lide under manglende interesse for at bruge en hel weekend, besluttedes det at ændre forudsætningerne for at deltage. Gennem 2000 og 2001 holdtes 3 weekend-stævner i sam-

menhæng, hvor kravet for deltagelse var, at man skulle kende sine stemmer ved ankomsten. Det 3. stævne kunne således under ledelse af Hans Christian Magaard rundes af med en koncert i Hjalles Kirke, hvor vi opførte musik af Gade, Bach og som den store finale, Oratorio de Noël af Saint-Saëns. Her blev 70 sangere hjulpet godt på vej af musikere fra Odense Symfoniorkester og fire unge solister med fynske rødder.

Det musikalske indhold fra de store stævner har ofte smittet af på det regionale arbejde. Händels ”Utrecht Te Deum” og de store operakor har flere steder i landet været genbrugt ved stævner for en eller flere kredse, og også her er det lykkedes at have orkestermedvirken. Det samme er naturligvis sket med enkelte nye sange fra landstævnerne. Stærkest står nok ”Kirsebærblomster” af Bjarne Haahr og Ester Bock. Hvis Kuhlaus ”O, den skønne, skønne maj” skulle erstattes (hvilket dog langt fra er et ønske), ville ”Kirsebærblomster” med nutidig musik og sprog være den helt naturlige arvtager. Men skulle det falde for, vil de to majsange da også klæde hinanden godt i samme koncert.

De store Nordklang-stævner, hvor nr. 11 blev afholdt i 2001 i Trondheim, har også smittet af på repertoiret. Stævnerne har først og fremmest haft til opgave at samle mange sangere, 700-1.000, fra de nordiske lande, som har forenet sig i mere end en halv snes kor under de bedste nordiske kordirigenter. Men det har været en god tillægsgevinst, at de bl. a. via Nordklang-hæfterne ved de store aftenarrangementer har

formidlet kormusik over grænserne. Måske havde vi i Danmark ikke haft f. eks. ”Ge mig en dag” og Åhléns ”Sommarpsalm” nærmest som standardsange i dag. Måske havde man i andre lande i meget mindre omfang kendt ”Natten er så stille”. Måske havde alle nordiske kor haft et smallere repertoire, hvis ikke Nordklang og Nordklang-hæfterne havde eksisteret.

I 1992 stod Michael Bojesen og John Høybye på podiet. Siden har de gjort det et uantal gange hver for sig med store flokke amatørkorsangere. Hos os i Danske Folkekor udgør de to af en række populære dirigenter, med bl. a. Erik Sommer, Erling Kullberg, Mogens Dahl og (ja ... undskyld til dem, jeg ikke nævner). Nogle har beriget os med egne kompositioner og nogle med egne arrangementer og andres kompositioner. Der er gået mange mandetimer med at opleve korsang, også udover de ugentlige prøver i det hjemlige kor.

Nu er det så 2002, og vi skal mødes i Odense, hvor Michael Bojesen igen er dirigenten. Der synges naturligvis danske sange, men den musikalske hovedattraktion er kantaten ”Tidernes Sang” af Michael Bojesen. Baseret på en række tekster af Thøger Larsen med digtet ”Tidernes Sang” som gennemgående/forbindende tekst har komponisten skabt et værk, som er tilgængeligt for de fleste korsangere. Værket opføres med mezzosopranen Signe Asmussen som solist, børnekor fra Folkekirkens Ungdomskor og ca. 400 voksne korsangere akkompagneret af Odense Symfoniorkester. Michael Bojesen kalder det selv en række nye danske sange knyttet sammen til en kantate. Som fortidens stævнемusik har fået det, kan der ikke

være tvivl om, at kombinationen Michael Bojesen - Thøger Larsen vil få plads i fremtiden, ikke kun i Danske Folkekor, men i hele korbevægelsen.

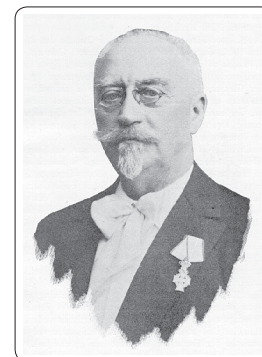
Der er skrevet mange store ord om sangen og det at synge. En kororganisation og dens medlemmer har et stort ansvar for sangens overlevelse, og der har været tider, hvor det har set ud, som om vi ikke i skolesystemet har formået at videregive arven i samme omfang, som tidens rytmer og toner er blevet formidlet. Det er vigtigt at bruge kræfter både blandt børn og voksne på også at viderebringe vore store melodier og tekster, såvel sange som salmer, fra tidligere århundreder. Det er også vigtigt – og i øvrigt en oplevelse – at lære at forstå teksterne. Alle kommer til et ”sted” i livet, hvor denne indsigt bliver til glæde.

Mit jubilæumsønske for Danske Folkekor skal være, at vi fortsat må være bevidste overfor dette ansvar og fortsat gennem generationer samles og opleve glæden ved at kende den rigdom, komponister og digtere har efterladt os.

Danske Folkekors landsformænd

Organisationens stifter og formand indtil 1907:
Professor Heinrich von Nutzhorn

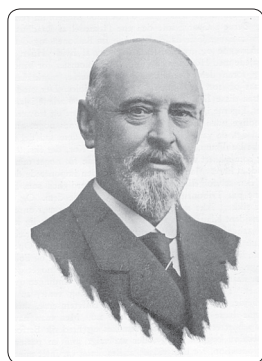
1907-1921	Hindse Nielsen
1921-1935	M. Ottosen
1935-1943	Hougaard Andreasen
1943-1947	C. R. Kofod
1947-1956	Axel P. Jensen
1956-1965	Knud Tofte
1965-1972	Hans Futtrup
1972-1974	Vagn Schjelde
1974-1990	Erik Pedersen
1990-1998	Agnete Bjerg
1998-	Bent Páske

Hindse Nielsen

C. R. Kofod

M. Ottosen

K. D. Madsen

Danske Folkekors overdirigenter

(fra 1967 tituleret landskorledere)

1902-1907	H. Nutzhorn
1907-1921	Hindse Nielsen
1921-1935	M. Ottosen
1935-1943	C. R. Kofod og K. D. Madsen
1943-1947	K. D. Madsen
1947-1962	Chr. Ottosen
1962-1967	Eske Nielsen
1967-1972	Svend-G. Asmussen
1972-1985	Ejnar Kampp

Sideløbende med Ejnar Kampp fungerede
John Høybye som musikudvalgsformand.

DANSKE FOLKEKOR

